بەدیکۆمێنت بوونی جینۆسایدی نەتەوەکەمان لە پێش لەسێدارەدانی سەرانی بەعس

faraidun_73@hotmail.com
فەرەیدون حەمەڕەشید   سویسرا

دوای یەکەم دانیشتنەکانی دادگایکردنەکەی 19 ی ئۆکتۆبەری ڕابردوو ،بۆ جارێکی ترد ڕۆژی دووشەمە 28 نۆڤەمبەر سەرانی ڕەشترین ودڕندەترین ڕژێمی لەناوچووی ناوچەکەهاتنەوە ناوگێمێکی تری پرۆسەی دادگایکردن بەئامادەبوونی پارێزەرانی بەرگریکار لەتاونباران،بێئەوەی هەڵوێستەلەسەرئەوەبکەین و بڵێین بۆ ڕوودوەکانی هەڵە بجەو ئەنفال ورەشەکوژیەکانی خەڵکی کوردستان کەوتەدوای ئەوپۆڵێنکردنەی بۆخشتەی تاوانەکانی دادگایکردن فۆرمۆڵەکرا؟،بۆ ڕووداوی ساڵی1982ی گووندی دوجەدیل کەقوربانیەکانی لەلە 150 کەس تێنا پەڕێت کەوتەدەسپێکی پرۆسەی دادگایکردنەکان؟.ئەوەی بۆئێمەوەك خەڵکی کوردستان و ئازادیخوزانی دوونیا مایەی بایەخپێدانەکەیەتی ڕاوەستانی تاوانبارانی سەردەمە لەقەفەزی دادگا بەبەرچاووی وولاتانی جیهانی عەرەبی وئێسلام وتەنانەت ئەو وولاتانەش کەلەڕابردویەکی نزیکداڕاستەوخۆ بەهاوکاری مەعنەوی ولۆجیستی هاوکارو هاوسۆزی بەعسیەکان بوون،ئەگەرهاوکاریش نەبووبن بێویژدانیەك هەبوو لە هەڵوێستی مرۆڤایەتی لەوەی بەبەرچاووی ڕژێمەکانیانەوەسنووره سەدان کیلۆمەتریەکانیان لەگەڵ عێراق بوبووه گۆڕی بەکۆمەڵی دەیان هەزار خەڵکی کوردستان لەژن و منداڵ و پیر.،،،،،،،،،،،، .

بەڵام لەم پرۆسەی دادگایکردنەدا لای خەڵکی کوردستان ئەوەندەی خوێن گەرمانەلایەنەعاتیفی و تووڕەیەکەی لەبەرامبەرتاونباران تەماشادەکرێت کەبەواتای هەرئێستاودەست بەجێی لەسێدارانی سەدام و دارودەستەخوین ڕێژەکەی ئەوەندەدادگایکردنەکە وەك ئاماژەیەکی گەورە بۆگۆڕانێکی سیاسی ودانانی بەردی بناغەی کلتوورێك تالەڕێگەی دام ودەزگاکانی دادگای سەربەخۆوعادیلانەوە تاونباران سزابدرێن تەماشاناکرێت. شێوازی.دادگایکردنەکە پڕئاماژەیەو هێزی دەرەکی ڕۆژئاواوهاوپەیمانەکان پشتگیری وتەبەنی دەکەن زۆرمەغزای سیاسی بۆ ڕەووتەسیاسی یەلۆکالی یەکانی عێراق وڕژێمەکانی ناوچەکە پێ یە،،دادگای عادیلانەوسەربەخۆش یەکێکەلە پێگەگرنگەکانی سیستەمی دیموکراسی کەچەمکەکانی مافی مرۆڤی تیا پارێزراوە ،تا تاونباران بەئارەزووی دەسەڵات و پیاوانی دەوڵەت سزانەدرێن،کاتێکیش لەزوومی کامێراکانەوە وێنەی جموجوڵەکانی ناو دادگاکەمان بۆدەگوێزرایەوە سەرشاشەی کەناڵەکانی تەلەفزیۆن ڕاشکاوانەدرك بەسەربەخۆبوونی دادگایکردنێك دەکرا کەلەمێژووی عێراق و ڕۆژهەلاتی ناوەڕاست نەبینراوە،دڵگەرمی بۆلەسێدارەدانی تاوانباران سەدام وپیرە55 کەسیەکەی بەو زووی یە نەئاماژەی گۆڕانەو نەبرینەکانی خەڵکی کوردستان سارێژدەکات،بەڵکو بۆئێمە لێکۆڵینەوە ووردەکان ودانپێدانانی تاونباران بەدەرکەوتنی دۆسیەشاراوەکان لەسەرقوربانیانی ئەنفال ،کیمیا باران گۆڕەبەکۆمەڵەکان.

دانپێدانان بە35 ساڵی باری نائاسایی لەکوردستان تێکوپێکدانی باری دیمۆگرافیا،تێکدانی باری کۆمەلایەتی و پەیوەندیەخێزانیەکان،وێرانبوونی سرووشت وژینگەی کوردستان،دەستکەووتی بەرئەنجامەکانی دادگا دەبێت بەدیکۆمێنت بوونی ئەم تاوانانەبۆ کورد زەنگێکی وریاکەرەوەدەبێت بۆهەررێرەوێکی سیاسی بیەوێت جارێکی ترلەعێراقدا بەئاراستەی ملهوڕ وپان عەرەبیزمی خەباتی سیاسی بکات،کوشتن ولەسێدارەدانی 55 کەسی چنگ خوێناوی قەرەبووی نیو ملیۆن خەڵکی کوردستان نیە،زۆرجارمەرگ و لەسێدارەدان و کوشتن کەسانێکی خوێنرێژو بودەڵە ودۆڕاو بۆ مێژوویەکی چەواشەدەکاتە قارەمانی دوێنێ، باشتروایە ئەوانە لەزیندانەهەتاهەتایی یەکان گۆڕبەگۆڕبن تاببنە سیمبول بۆ ڤاشیزم وعروبە،،دوای جەنگی جیهانی دووەم لەوشێوازە دادگایکردنەی نۆرمبۆرگ کەبۆسەرانی تاوانبارە نازیەکان بەڕێخرابوو زۆرێك لەئەڵمانەکان نیگەران ودڕبوون لەودادگایکردنەبەهاوسۆزی نواندن بۆ تاوانبارەنازیەکان بەلام ئەمڕۆ ئەڵمانەکان بەناوهێنانی نازیزم و تاوانی هۆلۆکۆست ،بەبینینەوەی فیلمەبەڵگەنامەی یەکانی تاوانەکانی جەنگ شۆك وشەرمەزارن لەئەڵمانیادا جگەلەکەسانێکی لەناخدا بەقەدەغەکراوی خۆبەنازیزم زان نەبێت،بەهەر ئەڵمانیەك بڵێیت تۆنازیستیت ،ئەگەرنەکرێت وەلامێکی زۆرناشیرنت بداتەوە ئەوالەشەرمەزاری مێژوویەکدا دەگری ،،کاتێك لەگەڵ ئەو ئەفریقی یانەی لەئۆروپا دەژین گفتووگۆدەکەیت لەسەرقەیرانەکانی قارە ڕەشەکەیان وباس دێتەسەر ڕەشەکوژیەکەی ساڵی 1994ی توتسی یەکان بەدەستی هۆتۆکان لەوولاتی ڕاواندا کەنزیکەی یەك ملیۆن قوربانی لێکەوتەوە،نەفرەت لـەمرۆڤایەتی وعەقڵی کۆنزێرڤاتیڤانەو کلتووری یەکاترقبووڵ نەکردن دەکەن،وەکورمزێکی تاوان دەڵێن نەعلەت لەکیزیتۆ،(کیزیتۆ ئەوژنەبووکاتێك لەکڵێسایەکی شاری سوڤو،ی ڕاواندا دێتەدەروتەنەکەیەك بەنزین دەداتەدەست سەربازانی هۆتۆ تائەوخەڵکەتوتسی یانە لەژن ومنداڵ هێشتا نەکوژرابون و خۆیان حەشاردابوو بسوتێنرێن،.

ئەم هەڵوێستە مرۆڤایەتی وهەستکردن بەشەرمەزاریەی ڕەوەندی ئەفریقی بۆڕابردوویەکی نزیکی 1994،،نەلەدیموکرتیزەبوونی ئەفریقاو نەبەگوزەرکردنی زەمەنێکی دریژ سەرچاوەی گرتووە،،بەڵکو تەنها بە پەڕینەوەیان بەسەردەریایی میدیتەرانە بۆ ئۆروپاوچاووکەوتنیان بە بەهاکانی دیموکراسی و مافە فەردی ومەدەنیەکانی بەشەریەت لەڕۆژئاوا ئەو نەفرەتەی لەعەقڵیەتی شەڕەنگێزی ویەکترقبوڵ نەکردن لادروستکردوون،،بەداخەوە ئەمڕۆش لەبەرمبەر دادگایکردنی سەرانی بەعس دەنگۆیەکی گەورە لەجیهانی عەرەب بەجیاوازی ڕەووتەسیاسی یەکانیەوە دەیەوێت ڕاشکاوانەپاکانە بۆمێژوویەکی خوێناوی بکات ،بەبەرگری کردن لەسەرانێکی شمشێر وەشێن، کەمتمانەی پێکەوەژیانی لەعێراقدا بە گوومان و مەحاڵ بوون بەمیرات بۆبەجێهێشتووین ،هەموو ئەوهەولانەش بەئاراستەکردنی ئەوەیەکەجینۆسایدکردنی خەڵکی کوردستان وەك   مێژوویەکی خوێناوی بەدیکۆمێنت نەکرێت ،،چوونکەلەبەناساندنی تاوانەکانی بەعس لەئاستی جیهانداتەکانێکی بەگوورتر بەکێشەی سیاسی خەڵکی کوردستان دەدرێت ،بۆیەبیریاران و عەقڵی ناسونالیزمی عەرەب ئەوەندەی لەترس و خەمی بەڕەسمی ناسینی پاکتاوی نەژادی نەتەوەی کوردن ئەوەندەلەخەمی لەسێدارەدان یان نەدانی سەدام و سەرانی بەعس نین،زۆربەرژەوەندیان لەوادایە کە سەدام و دارودەستەکەی بەبچووکترین تۆمەتباری کەلەتاوانی دووجەیل خوێناوی ترنەبێت لەسێدارەبدرێن تا تاوانەکان نەبێتەناسنامەو مێژووی ئایدۆلۆژیای ناسونالیزمی توندڕەوی عەرەبی..بۆیەوەك خەڵکی کوردستان بەرژەوەندیمان لەوەدایەکەئەوەندەی عاتیفی وهەڵەشانەلەدەستبەجێ وهەرئێستای لەسێدارەدانی سەرانی چنگ خوێناوی بەعس دەڕوانین ،،باشتروایەئەوەندە بەرئەنجامەکانی پرۆسەی دادگایکردن

بەدەستکەوت ببینین ،ئەویش دانپێدانانی تاوانبارانە بەتاوانەکانی ڕەشەکوژی نەتەوە کە مان ،تابیکەینەکارتێکی تری فشار لەکۆڕوکۆمەڵەسیاسی یە نێودەوڵەتیەکان بەقازانجی زیاتری دەسکەوتەکانی خەڵکی کوردستان وچاندنی عەقڵی یەکترقبوڵکردن وخوێندنەوەی بەرامبەر،ئەمەش کاراکردنی دادگایکردنەکەی پێویستە ..

بەدیکۆمێنت بوونی جینۆسایدی نەتەوەکەمان لە پێش لەسێدارەدانی سەرانی بەعس

faraidun_73@hotmail.com
فەرەیدون حەمەڕەشید   سویسرا

دوای یەکەم دانیشتنەکانی دادگایکردنەکەی 19 ی ئۆکتۆبەری ڕابردوو ،بۆ جارێکی ترد ڕۆژی دووشەمە 28 نۆڤەمبەر سەرانی ڕەشترین ودڕندەترین ڕژێمی لەناوچووی ناوچەکەهاتنەوە ناوگێمێکی تری پرۆسەی دادگایکردن بەئامادەبوونی پارێزەرانی بەرگریکار لەتاونباران،بێئەوەی هەڵوێستەلەسەرئەوەبکەین و بڵێین بۆ ڕووداوەکانی هەڵەبجەو ئەنفال ورەشەکوژیەکانی خەڵکی کوردستان کەوتەدوای ئەوپۆڵێنکردنەی بۆخشتەی تاوانەکانی دادگایکردن فۆرمۆڵەکرا؟،بۆ ڕووداوی ساڵی1982ی گووندی دوجەدیل کەقوربانیەکانی لەلە 150 کەس تێنا پەڕێت کەوتەدەسپێکی پرۆسەی دادگایکردنەکان؟.ئەوەی بۆئێمەوەك خەڵکی کوردستان و ئازادیخوزانی دوونیا مایەی بایەخپێدانەکەیەتی ڕاوەستانی تاوانبارانی سەردەمە لەقەفەزی دادگا بەبەرچاووی وڵاتانی جیهانی عەرەبی وئیسلام وتەنانەت ئەو وڵاتانەش کەلەڕابردویەکی نزیکداڕاستەوخۆ بەهاوکاری مەعنەوی ولۆجیستی هاوکارو هاوسۆزی بەعسیەکان بوون،ئەگەرهاوکاریش نەبووبن بێویژدانیەك هەبوو لە هەڵوێستی مرۆڤایەتی لەوەی بەبەرچاووی ڕژێمەکانیانەوەسنووره سەدان کیلۆمەتریەکانیان لەگەڵ عێراق بوبووە گۆڕی بەکۆمەڵی دەیان هەزار خەڵکی کوردستان لەژن و منداڵ و پیر.،،،،،،،،،،، .

بەڵام لەم پرۆسەی دادگایکردنەدا لای خەڵکی کوردستان ئەوەندەی خوێن گەرمانەلایەنەعاتیفی و توورەیەکەی لەبەرامبەرتاونباران تەماشادەکرێت کەبەواتای هەرئێستاودەست بەجێی لەسێدارانی سەدام و داروەستەخوین ڕێژەکەی ئەوەندەدادگایکردنەکە وەك ئاماژەیەکی گەورە بۆگۆڕانێکی سیاسی ودانانی بەردی بناغەی کلتوورێك تالەڕێگەی دام ودەزگاکانی دادگای سەربەخۆوعادیلانەوە تاونباران سزابدرێن تەماشاناکرێت. شێوازی.دادگایکردنەکە پڕئاماژەیەو هێزی دەرەکی ڕۆژئاواوهاوپەیمانەکان پشتگیری وتەبەنی دەکەن زۆرمەغزای سیاسی بۆ ڕەووتەسیاسی یەلۆکالی یەکانی عێراق ورژێمەکانی ناوچەکە پێ یە،،دادگای عادیلانەوسەربەخۆش یەکێکەلە پێگەگرنگەکانی سیستەمی دیموکراسی کەچەمکەکانی مافی مرۆڤی تیا پارێزراوە ،تا تاونباران بەئارەزووی دەسەلات و پیاوانی دەوڵەت سزانەدرێن،کاتێکیش لەزوومی کامێراکانەوە وێنەی جموجوڵەکانی ناو دادگاکەمان بۆدەگوێزرایەوە سەرشاشەی کەناڵەکانی تەلەفزیۆن ڕاشکاوانەدرك بەسەربەخۆبوونی دادگایکردنێك دەکرا کەلەمێژووی عێراق و ڕۆژهەلاتی ناوەڕاست نەبینراوە،دڵگەرمی بۆلەسێدارەدانی تاوانباران سەدام وپێرە55 کەسیەکەی بەو زووی یە نەئاماژەی گۆڕانەو نەبرینەکانی خەڵکی کوردستان سارێژدەکات،بەڵکو بۆئێمە لێکۆڵینەوە ووردەکان ودانپێدانانی تاونباران بەدەرکەوتنی دۆسیەشاراوەکان لەسەرقوربانیانی ئەنفال ،کیمیا باران گۆڕەبەکۆمەڵەکان.

دانپێدانان بە35 ساڵی باری نائاسایی لەکوردستان تێکوپێکدانی باری دیمۆگرافیا،تێکدانی باری کۆمەڵایەتی وپەیوەندیەخێزانیەکان،وێرانبوونی سرووشت وژینگەی کوردستان،دەستکەووتی بەرئەنجامەکانی دادگا دەبێت بەدیکۆمێنت بوونی ئەم تاوانانەبۆ کورد زەنگێکی وریاکەرەوەدەبێت بۆهەررێڕەوێکی سیاسی بیەوێت جارێکی ترلەعێراقدا بەئاراستەی ملهوڕی وپان عەرەبیزمی خەباتی سیاسی بکات،کوشتن ولەسێدارەدانی 55 کەسی چنگ خوێناوی قەرەبووی نیو ملیۆن خەڵکی کوردستان نیە،زۆرجارمەرگ و لەسێدارەدان و کوشتن کەسانێکی خوێنرێژو بودەڵە ودۆڕاو بۆ مێژوویەکی چەواشەدەکاتە قارەمانی دوێنێ، باشتروایە ئەوانە لەزیندانەهەتاهەتایی یەکان گۆڕبەگۆڕبن تاببنە سیمبول بۆ ڤاشیزم وعروبە،،دوای جەنگی جیهانی دووەم لەوشێوازە دادگایکردنەی نۆرمبۆرگ کەبۆسەرانی تاوانبارە نازیەکان بەڕێخرابوو زۆرێك لەئەڵمانەکان نیگەران ودژبوون لەودادگایکردنەبەهاوسۆزی نواندن بۆ تاوانبارەنازیەکان بەڵام ئەمڕۆ ئەڵمانەکان بەناوهێنانی نازیزم و تاوانی هۆلۆکۆست ،بەبینینەوەی فیلمەبەڵگەنامەی یەکانی تاوانەکانی جەنگ شۆك وشەرمەزارن لەئەڵمانیادا جگەلەکەسانێکی لەناخدا بەقەدەغەکراوی خۆبەنازیزم زان نەبێت،بەهەر ئەڵمانیەك بڵێیت تۆنازیستیت ،ئەگەرنەکرێت وەڵامێکی زۆرناشیرنت بداتەوە ئەوالەشەرمەزاری مێژوویەکدا دەگری ،،کاتێك لەگەڵ ئەو ئەفریقی یانەی لەئۆروپا دەژین گفتووگۆدەکەیت لەسەرقەیرانەکانی قارە ڕەشەکەیان وباس دێتەسەر ڕەشەکوژیەکەی ساڵی 1994ی توتسی یەکان بەدەستی هۆتۆکان لەووڵاتی ڕاواندا کەنزیکەی یەك ملیۆن قوربانی لێکەوتەوە،نەفرەت لـەمرۆڤایەتی وعەقڵی کۆنزێرڤاتیڤانەو کلتووری یەکاترقبووڵ نەکردن دەکەن،وەکورمزێکی تاوان دەڵێن نەعلەت لەکیزیتۆ،(کیزیتۆ ئەوژنەبووکاتێك لەکڵێسایەکی شاری سوڤۆ،ی ڕاواندا دێتەدەروتەنەکەیەك بەنزین دەداتەدەست سەربازانی هۆتۆ تائەوخەڵکەتوتسی یانە لەژن ومنداڵ هێشتا نەکوژرابون و خۆیان حەشاردابوو بسوتێنرێن،.

ئەم هەڵوێستە مرۆڤایەتی وهەستکردن بەشەرمەزاریەی ڕەوەندی ئەفریقی بۆڕابردوویەکی نزیکی 1994،،نەلەدیموکرتیزەبوونی ئەفریقاو نەبەگوزەرکردنی زەمەنێکی دریژ سەرچاوەی گرتووە،،بەڵکو تەنها بەپەڕینەوەیان بەسەردەریایی میدیتەرانە بۆ ئۆروپاوچاووکەوتنیان بە بەهاکانی دیموکراسی و مافە فەردی ومەدەنیەکانی بەشەریەت لەڕۆژئاوا ئەو نەفرەتەی لەعەقڵیەتی شەڕەنگێزی ویەکترقبوڵ نەکردن لادروستکردوون،،بەداخەوە ئەمڕۆش لەبەرمبەر دادگایکردنی سەرانی بەعس دەنگۆیەکی گەورە لەجیهانی عەرەب بەجیاوازی ڕەووتەسیاسی یەکانیەوە دەیەوێت ڕاشکاوانەپاکانە بۆمێژوویەکی خوێناوی بکات ،بەبەرگری کردن لەسەرانێکی شمشێر وەشێن، کەمتمانەی پێکەوەژیانی لەعێراقدا بە گوومان و مەحاڵ بوون بەمیرات بۆبەجێهێشتووین ،هەموو ئەوهەولانەش بەئاراستەکردنی ئەوەیەکەجینۆسایدکردنی خەڵکی کوردستان وەك   مێژوویەکی خوێناوی بەدیکۆمێنت نەکرێت ،،چوونکەلەبەناساندنی تاوانەکانی بەعس لەئاستی جیهانداتەکانێکی بەگوورتر بەکێشەی سیاسی خەڵکی کوردستان دەدرێت ،بۆیەبیریاران و عەقڵی ناسونالیزمی عەرەب ئەوەندەی لەترس و خەمی بەڕەسمی ناسینی پاکتاوی نەژادی نەتەوەی کوردن ئەوەندەلەخەمی لەسێدارەدان یان نەدانی سەدام و سەرانی بەعس نین،زۆربەرژەوەندیان لەوادایە کە سەدام و داروەستەکەی بەبچووکترین تۆمەتباری کەلەتاوانی دووجەیل خوێناوی ترنەبێت لەسێدارەبدرێن تا تاوانەکان نەبێتەناسنامەو مێژووی ئایدۆلۆژیای ناسونالیزمی توندڕەوی عەرەبی..بۆیەوەك خەڵکی کوردستان بەرژەوەندیمان لەوەدایەکەئەوەندەی عاتیفی وهەڵەشانەلەدەستبەجێ وهەرئێستای لەسێدارەدانی سەرانی چنگ خوێناوی بەعس دەڕوانین ،،باشترواپەئەوەندە بەرئەنجامەکانی پرۆسەی دادگایکردن

بەدەستکەوت ببینین ،ئەویش دانپێدانانی تاوانبارانە بەتاوانەکانی ڕەشەکوژی نەتەوە کە مان ،تابیکەینەکارتێکی تری فشار لەکۆڕوکۆمەڵەسیاسی یە نێودەوڵەتیەکان بەقازانجی زیاتری دەسکەوتەکانی خەڵکی کوردستان وچاندنی عەقڵی یەکترقبوڵکردن وخوێندنەوەی بەرامبەر،ئەمەش کاراکردنی دادگایکردنەکەی پێویستە ..

بەدیکۆمێنت بوونی جینۆسایدی نەتەوەکەمان لە پێش لەسێدارەدانی سەرانی بەعس

faraidun_73@hotmail.com
فەرەیدون حەمەڕەشید   سویسرا

دوای یەکەم دانیشتنەکانی دادگایکردنەکەی 19 ی ئۆکتۆبەری ڕابردوو ،بۆ جارێکی ترد ڕۆژی دووشەمە 28 نۆڤەمبەر سەرانی ڕەشترین ودڕندەترین ڕژێمی لەناوچووی ناوچەکەهاتنەوە ناوگێمێکی تری پرۆسەی دادگایکردن بەئامادەبوونی پارێزەرانی بەرگریکار لەتاوانباران،بێئەوەی هەڵوێستەلەسەرئەوەبکەین و بڵێین بۆ ڕووداوەکانی هەڵەبجەو ئەنفال وڕەشەکوژیەکانی خەڵکی کوردستان کەوتەدوای ئەوپۆلێنکردنەی بۆخشتەی تاوانەکانی دادگایکردن فۆرمۆڵەکرا؟،بۆ ڕووداوی ساڵی1982ی گووندی دوجەدیل کەقوربانیەکانی لەلە 150 کەس تێنا پەڕێت کەوتەدەسپێکی پرۆسەی دادگایکردنەکان؟.ئەوەی بۆئێمەوەك خەڵکی کوردستان و ئازادیخوزانی دوونیا مایەی بایەخپێدانەکەیەتی ڕاوەستانی تاوانبارانی سەردەمە لەقەفەزی دادگا بەبەرچاووی ووڵاتانی جیهانی عەرەبی وئیسلام وتەنانەت ئەو ووڵاتانەش کەلەڕابردویەکی نزیکداڕاستەوخۆ بەهاوکاری مەعنەوی ولۆجیستی هاوکارو هاوسۆزی بەعسیەکان بوون،ئەگەرهاوکاریش نەبووبن بێویژدانیەك هەبوو لە هەڵوێستی مرۆڤایەتی لەوەی بەبەرچاووی ڕژێمەکانیانەوەسنووره سەدان کیلۆمەتریەکانیان لەگەڵ عێراق بوبووە گۆڕی بەکۆمەڵی دەیان هەزار خەڵکی کوردستان لەژن و منداڵ و پیر.،،،،،،،،،،،، .

بەڵام لەم پرۆسەی دادگایکردنەدا لای خەڵکی کوردستان ئەوەندەی خوێن گەرمانەلایەنەعاتیفی و تووڕەیەکەی لەبەرامبەرتاوانباران تەماشادەکرێت کەبەواتای هەرئێستاودەست بەجێی لەسێدارانی سەدام و دارودەستەخوین ڕێژەکەی ئەوەندەدادگایکردنەکە وەك ئاماژەیەکی گەورە بۆگۆڕانێکی سیاسی ودانانی بەردی بناغەی کلتوورێك تالەڕێگەی دام ودەزگاکانی دادگای سەربەخۆوعادیلانەوە تاونباران سزابدرێن تەماشاناکرێت. شێوازی.دادگایکردنەکە پڕئاماژەیەو هێزی دەرەکی ڕۆژئاواوهاوپەیمانەکان پشتگیری وتەبەنی دەکەن زۆرمەغزای سیاسی بۆ ڕەووتەسیاسی یەلۆکالی یەکانی عێراق وڕژێمەکانی ناوچەکە پێ یە،،دادگای عادیلانەوسەربەخۆش یەکێکەلە پێگەگرنگەکانی سیستەمی دیموکراسی کەچەمکەکانی مافی مرۆڤی تیا پارێزراوە ،تا تاونباران بەئارەزووی دەسەڵات و پیاوانی دەوڵەت سزانەدرێن،کاتێکیش لەزوومی کامێراکانەوە وێنەی جموجوڵەکانی ناو دادگاکەمان بۆدەگوێزرایەوە سەرشاشەی کەناڵەکانی تەلەفزیۆن ڕاشکاوانەدرك بەسەربەخۆبوونی دادگایکردنێك دەکرا کەلەمێژووی عێراق و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست نەبینراوە،دڵگەرمی بۆلەسێدارەدانی تاوانباران سەدام وپیرە55 کەسیەکەی بەو زووی یە نەئاماژەی گۆڕانەو نەبرینەکانی خەڵکی کوردستان سارێژدەکات،بەڵکو بۆئێمە لێکۆڵینەوە ووردەکان ودانپێدانانی تاونباران بەدەرکەوتنی دۆسیەشاراوەکان لەسەرقوربانیانی ئەنفال ،کیمیا باران گۆڕەبەکۆمەڵەکان.

دانپێدانان بە35 ساڵی باری نائاسایی لەکوردستان تێکوپێکدانی باری دیمۆگرافیا،تێکدانی باری کۆمەڵایەتی وپەیوەندیەخێزانیەکان،وێرانبوونی سرووشت وژینگەی کوردستان،دەستکەووتی بەرئەنجامەکانی دادگا دەبێت بەدیکۆمێنت بوونی ئەم تاوانانەبۆ کورد زەنگێکی وریاکەرەوەدەبێت بۆهەرڕێڕەوێکی سیاسی بیەوێت جارێکی ترلەعێراقدا بەئاراستەی ملهوڕ وپان عەرەبیزمی خەباتی سیاسی بکات،کوشتن ولەسێدارەدانی 55 کەسی چنگ خوێناوی قەرەبووی نیو ملیۆن خەڵکی کوردستان نیە،زۆرجارمەرگ و لەسێدارەدان و کوشتن کەسانێکی خوێنرێژو بودەڵە ودۆڕاو بۆ مێژوویەکی چەواشەدەکاتە قارەمانی دوێنێ، باشتروایە ئەوانە لەزیندانەهەتاهەتایی یەکان گۆڕبەگۆڕبن تاببنە سیمبول بۆ ڤاشیزم وعروبە،،دوای جەنگی جیهانی دووەم لەوشێوازە دادگایکردنەی نۆرمبۆرگ کەبۆسەرانی تاوانبارە نازیەکان بەڕێخرابوو زۆرێك لەئەڵمانەکان نیگەران ودڕبوون لەودادگایکردنەبەهاوسۆزی نواندن بۆ تاوانبارەنازیەکان بەڵام ئەمرۆ ئەڵمانەکان بەناوهێنانی نازیزم و تاوانی هۆلۆکۆست ،بەبینینەوەی فیلمەبەڵگەنامەی یەکانی تاوانەکانی جەنگ شۆك وشەرمەزارن لەئەڵمانیادا جگەلەکەسانێکی لەناخدا بەقەدەغەکراوی خۆبەنازیزم زان نەبێت،بەهەر ئەڵمانیەك بڵێیت تۆنازیستیت ،ئەگەرنەکرێت وەڵامێکی زۆرناشیرنت بداتەوە ئەوالەشەرمەزاری مێژوویەکدا دەگری ،،کاتێك لەگەڵ ئەو ئەفریقی یانەی لەئۆروپا دەژین گفتووگۆدەکەیت لەسەرقەیرانەکانی قارە ڕەشەکەیان وباس دێتەسەر ڕەشەکوژیەکەی ساڵی 1994ی توتسی یەکان بەدەستی هۆتۆکان لەووڵاتی ڕاواندا کەنزیکەی یەك ملیۆن قوربانی لێکەوتەوە،نەفرەت لەمرۆڤایەتی وعەقڵی کۆنزێرڤاتیڤانەو کلتووری یەکاترقبووڵ نەکردن دەکەن،وەکورمزێکی تاوان دەڵێن نەعلەت لەکیزیتۆ،(کیزیتۆ ئەوژنەبووکاتێك لەکڵێسایەکی شاری سوڤۆ،ی ڕاواندا دێتەدەروتەنەکەیەك بەنزین دەداتەدەست سەربازانی هۆتۆ تائەوخەڵکەتوتسی یانە لەژن ومنداڵ هێشتا نەکوژرابون و خۆیان حەشاردابوو بسوتێنرێن،.

ئەم هەڵوێستە مرۆڤایەتی وهەستکردن بەشەرمەزاریەی ڕەوەندی ئەفریقی بۆڕابردوویەکی نزیکی 1994،،نەلەدیموکرتیزەبوونی ئەفریقاو نەبەگوزەرکردنی زەمەنێکی دریژ سەرچاوەی گرتووە،،بەڵکو تەنها بەپەڕینەوەیان بەسەردەریایی میدیتەرانە بۆ ئۆروپاوچاووکەوتنیان بە بەهاکانی دیموکراسی و مافە فەردی ومەدەنیەکانی بەشەریەت لەڕۆژئاوا ئەو نەفرەتەی لەعەقڵیەتی شەڕەنگێزی ویەکترقبوڵ نەکردن لادروستکردوون،،بەداخەوە ئەمڕۆش لەبەرمبەر دادگایکردنی سەرانی بەعس دەنگۆیەکی گەورە لەجیهانی عەرەب بەجیاوازی ڕەووتەسیاسی یەکانیەوە دەیەوێت ڕاشکاوانەپاکانە بۆمێژوویەکی خوێناوی بکات ،بەبەرگری کردن لەسەرانێکی شمشێر وەشێن، کەمتمانەی پێکەوەژیانی لەعێراقدا بە گوومان و مەحاڵ بوون بەمیرات بۆبەجێهێشتووین ،هەموو ئەوهەوڵانەش بەئاراستەکردنی ئەوەیەکەجینۆسایدکردنی خەڵکی کوردستان وەك مێژوویەکی خوێناوی بەدیکۆمێنت نەکرێت ،،چوونکەلەبەناساندنی تاوانەکانی بەعس لەئاستی جیهانداتەکانێکی بەگوورتر بەکێشەی سیاسی خەڵکی کوردستان دەدرێت ،بۆیەبیریاران و عەقڵی ناسونالیزمی عەرەب ئەوەندەی لەترس و خەمی بەڕەسمی ناسینی پاکتاوی نەژادی نەتەوەی کوردن ئەوەندەلەخەمی لەسێدارەدان یان نەدانی سەدام و سەرانی بەعس نین،زۆربەرژەوەندیان لەوادایە کە سەدام و دارودەستەکەی بەبچووکترین تۆمەتباری کەلەتاوانی دووجەیل خوێناوی ترنەبێت لەسێدارەبدرێن تا تاوانەکان نەبێتەناسنامەو مێژووی ئایدۆلۆژیای ناسونالیزمی تووندڕەوی عەرەبی..بۆیەوەك خەڵکی کوردستان بەرژەوەندیمان لەوەدایەکەئەوەندەی عاتیفی وهەڵەشانەلەدەستبەجێ وهەرئێستای لەسێدارەدانی سەرانی چنگ خوێناوی بەعس دەڕوانین ،،باشتروایەئەوەندە بەرئەنجامەکانی پرۆسەی دادگایکردن

بەدەستکەوت ببینین ،ئەویش دانپێدانانی تاوانبارانە بەتاوانەکانی ڕەشەکوژی نەتەوە کە مان ،تابیکەینەکارتێکی تری فشار لەکۆڕوکۆمەڵەسیاسی یە نێودەوڵەتیەکان بەقازانجی زیاتری دەسکەوتەکانی خەڵکی کوردستان وچاندنی عەقڵی یەکترقبوڵکردن وخوێندنەوەی بەرامبەر،ئەمەش کاراکردنی دادگایکردنەکەی پێویستە ..

بەدیکۆمێنت بوونی جینۆسایدی نەتەوەکەمان لە پێش لەسێدارەدانی سەرانی بەعس

faraidun_73@hotmail.com
فەرەیدون حەمەڕەشید   سویسرا

دوای یەکەم دانیشتنەکانی دادگایکردنەکەی 19 ی ئۆکتۆبەری ڕابردوو ،بۆ جارێکی ترد ڕۆژی دووشەمە 28 نۆڤەمبەر سەرانی ڕەشترین ودڕندەترین ڕژێمی لەناوچووی ناوچەکەهاتنەوە ناوگێمێکی تری پرۆسەی دادگایکردن بەئامادەبوونی پارێزەرانی بەرگریکار لەتاوانباران،بێئەوەی هەڵوێستەلەسەرئەوەبکەین و بڵێین بۆ ڕوودوەکانی هەڵە بجەو ئەنفال ورەشەکوژیەکانی خەڵکی کوردستان کەوتەدوای ئەوپۆڵێنکردنەی بۆخشتەی تاوانەکانی دادگایکردن فۆرمۆڵەکرا؟،بۆ ڕووداوی ساڵی1982ی گووندی دوجەدیل کەقوربانیەکانی لەلە 150 کەس تێنا پەڕێت کەوتەدەسپێکی پرۆسەی دادگایکردنەکان؟.ئەوەی بۆئێمەوەك خەڵکی کوردستان و ئازادیخوزانی دوونیا مایەی بایەخپێدانەکەیەتی ڕاوەستانی تاوانبارانی سەردەمە لەقەفەزی دادگا بەبەرچاووی وولاتانی جیهانی عەرەبی وئیسلام وتەنانەت ئەو وولاتانەش کەلەڕابردویەکی نزیکداڕاستەوخۆ بەهاوکاری مەعنەوی ولۆجیستی هاوکارو هاوسۆزی بەعسیەکان بوون،ئەگەرهاوکاریش نەبووبن بێویژدانیەك هەبوو لە هەڵوێستی مرۆڤایەتی لەوەی بەبەرچاووی ڕژێمەکانیانەوەسنووره سەدان کیلۆمەتریەکانیان لەگەڵ عێراق بوبووە گۆڕی بەکۆمەڵی دەیان هەزار خەڵکی کوردستان لەژن و منداڵ و پیر.،،،،،،،،،،،، .

بەڵام لەم پرۆسەی دادگایکردنەدا لای خەڵکی کوردستان ئەوەندەی خوێن گەرمانەلایەنەعاتیفی و تووڕەیەکەی لەبەرامبەرتاونباران تەماشادەکرێت کەبەواتای هەرئێستاودەست بەجێی لەسێدارانی سەدام و دارودەستەخوین ڕێژەکەی ئەوەندەدادگایکردنەکە وەك ئاماژەیەکی گەورە بۆگۆڕانێکی سیاسی ودانانی بەردی بناغەی کلتوورێك تالەڕێگەی دام ودەزگاکانی دادگای سەربەخۆوعادیلانەوە تاونباران سزابدرێن تەماشاناکرێت. شێوازی.دادگایکردنەکە پڕئاماژەیەو هێزی دەرەکی ڕۆژئاواوهاوپەیمانەکان پشتگیری وتەبەنی دەکەن زۆرمەغزای سیاسی بۆ ڕەووتەسیاسی یەلۆکالی یەکانی عێراق ورژێمەکانی ناوچەکە پێ یە،،دادگای عادیلانەوسەربەخۆش یەکێکەلە پێگەگرنگەکانی سیستەمی دیموکراسی کەچەمکەکانی مافی مرۆڤی تیا پارێزراوە ،تا تاونباران بەئارەزووی دەسەلات و پیاوانی دەوڵەت سزانەدرێن،کاتێکیش لەزوومی کامێراکانەوە وێنەی جموجوڵەکانی ناو دادگاکەمان بۆدەگوێزرایەوە سەرشاشەی کەناڵەکانی تەلەفزیۆن ڕاشکاوانەدرك بەسەربەخۆبوونی دادگایکردنێك دەکرا کەلەمێژووی عێراق و ڕۆژهەلاتی ناوەڕاست نەبینراوە،دڵگەرمی بۆلەسێدارەدانی تاوانباران سەدام وپێڕە55 کەسیەکەی بەو زووی یە نەئاماژەی گۆڕانەو نەبرینەکانی خەڵکی کوردستان سارێژدەکات،بەڵکو بۆئێمە لێکۆڵینەوە ووردەکان ودانپێدانانی تاونباران بەدەرکەوتنی دۆسیەشاراوەکان لەسەرقوربانیانی ئەنفال ،کیمیا باران گۆڕەبەکۆمەڵەکان.

دانپێدانان بە35 ساڵی باری نائاسایی لەکوردستان تێکوپێکدانی باری دیمۆگرافیا،تێکدانی باری کۆمەلایەتی وپەیوەندیەخێزانیەکان،وێرانبوونی سرووشت وژینگەی کوردستان،دەستکەووتی بەرئە نجامەکانی دادگا دەبێت بەدیکۆمێنت بوونی ئەم تاوانانەبۆ کورد زەنگێکی وریاکەرەوەدەبێت بۆهەرڕێرەوێکی سیاسی بیەوێت جارێکی ترلەعێراقدا بەئاراستەی ملهوڕ وپان عەرەبیزمی خەباتی سیاسی بکات،کوشتن ولەسێدارەدانی 55 کەسی چنگ خوێناوی قەرەبووی نیو ملیۆن خەڵکی کوردستان نیە،زۆرجارمەرگ و لەسێدارەدان و کوشتن کەسانێکی خوێنرێژو بودەڵە ودۆڕاو بۆ مێژوویەکی چەواشەدەکاتە قارەمانی دوێنێ، باشتروایە ئەوانە لەزیندانەهەتاهەتایی یەکان گۆڕبەگۆڕبن تاببنە سیمبول بۆ ڤاشیزم وعروبە،،دوای جەنگی جیهانی دووەم لەوشێوازە دادگایکردنەی نۆرمبۆرگ کەبۆسەرانی تاوانبارە نازیەکان بەڕێخرابوو زۆرێك لەئەڵمانەکان نیگەران ودژبوون لەودادگایکردنەبەهاوسۆزی نواندن بۆ تاوانبارەنازیەکان بەڵام ئەمرۆ ئەڵمانەکان بەناوهێنانی نازیزم و تاوانی هۆلۆکۆست ،بەبینینەوەی فیلمەبەڵگەنامەی یەکانی تاوانەکانی جەنگ شۆك وشەرمەزارن لەئەڵمانیادا جگەلەکەسانێکی لەناخدا بەقەدەغەکراوی خۆبەنازیزم زان نەبێت،بەهەر ئەڵمانیەك بڵێیت تۆنازیستیت ،ئەگەرنەکرێت وەلامێکی زۆرناشیرنت بداتەوە ئەوالەشەرمەزاری مێژوویەکدا دەگری ،،کاتێك لەگەڵ ئەو ئەفریقی یانەی لەئۆروپا دەژین گفتووگۆدەکەیت لەسەرقەیرانەکانی قارە ڕەشەکەیان وباس دێتەسەر ڕەشەکوژیەکەی ساڵی 1994ی توتسی یەکان بەدەستی هۆتۆکان لەوولاتی ڕاواندا کەنزیکەی یەك ملیۆن قوربانی لێکەوتەوە،نەفرەت لـەمرۆڤایەتی وعەقڵی کۆنزێرڤاتیڤانەو کلتووری یەکاترقبووڵ نەکردن دەکەن،وەکورمزێکی تاوان دەڵێن نەعلەت لەکیزیتۆ،(کیزیتۆ ئەوژنەبووکاتێك لەکڵێسایەکی شاری سوڤۆ،ی ڕاواندا دێتەدەروتەنەکەیەك بەنزین دەداتەدەست سەربازانی هۆتۆ تائەوخەڵکەتوتسی یانە لەژن ومنداڵ هێشتا نەکوژرابون و خۆیان حەشاردابوو بسوتێنرێن،.

ئەم هەڵوێستە مرۆڤایەتی وهەستکردن بەشەرمەزاریەی ڕەوەندی ئەفریقی بۆڕابردوویەکی نزیکی 1994،،نەلەدیموکرتیزەبوونی ئەفریقاو نەبەگوزەرکردنی زەمەنێکی دریژ سەرچاوەی گرتووە،،بەڵکو تەنها بەپەڕینەوەیان بەسەردەریایی میدیتەرانە بۆ ئۆروپاوچاووکەوتنیان بە بەهاکانی دیموکراسی و مافە فەردی ومەدەنیەکانی بەشەریەت لەڕۆژئاوا ئەو نەفرەتەی لەعەقڵیەتی شەڕەنگێزی ویەکترقبوڵ نەکردن لادروستکردوون،،بەداخەوە ئەمرۆش لەبەرمبەر دادگایکردنی سەرانی بەعس دەنگۆیەکی گەورە لەجیهانی عەرەب بەجیاوازی ڕەووتەسیاسی یەکانیەوە دەیەوێت ڕاشکاوانەپاکانە بۆمێژوویەکی خوێناوی بکات ،بەبەرگری کردن لەسەرانێکی شمشێر وەشێن، کەمتمانەی پێکەوەژیانی لەعێراقدا بە گوومان و مەحاڵ بوون بەمیرات بۆبەجێهێشتووین ،هەموو ئەوهەولانەش بەئاراستەکردنی ئەوەیەکەجینۆسایدکردنی خەڵکی کوردستان وەك مێژوویەکی خوێناوی بەدیکۆمێنت نەکرێت ،،چوونکەلەبەناساندنی تاوانەکانی بەعس لەئاستی جیهانداتەکانێکی بەگوورتر بەکێشەی سیاسی خەڵکی کوردستان دەدرێت ،بۆیەبیریاران و عەقڵی ناسونالیزمی عەرەب ئەوەندەی لەترس و خەمی بەڕەسمی ناسینی پاکتاوی نەژادی نەتەوەی کوردن ئەوەندەلەخەمی لەسێدارەدان یان نەدانی سەدام و سەرانی بەعس نین،زۆربەرژەوەندیان لەوادایە کە سەدام و دارودەستەکەی بەبچووکترین تۆمەتباری کەلەتاوانی دووجەیل خوێناوی ترنەبێت لەسێدارەبدرێن تا تاوانەکان نەبێتەناسنامەو مێژووی ئایدۆلۆژیای ناسونالیزمی توندڕەوی عەرەبی..بۆیەوەك خەڵکی کوردستان بەرژەوەندیمان لەوەدایەکەئەوەندەی عاتیفی وهەڵەشانەلەدەستبەجێ وهەرئێستای لەسێدارەدانی سەرانی چنگ خوێناوی بەعس دەڕوانین ،،باشتروایەئەوەندە بەرئە نجامەکانی پرۆسەی دادگایکردن

بەدەستکەوت ببینین ،ئەویش دانپێدانانی تاوانبارانە بەتاوانەکانی ڕەشەکوژی نەتەوە کە مان ،تابیکەینەکارتێکی تری فشار لەکۆڕوکۆمەڵەسیاسی یە نێودەوڵەتیەکان بەقازانجی زیاتری دەسکەوتەکانی خەڵکی کوردستان وچاندنی عەقڵی یەکترقبوڵکردن وخوێندنەوەی بەرامبەر،ئەمەش کاراکردنی دادگایکردنەکەی پێویستە ..

بەدیکۆمێنت بوونی جینۆسایدی نەتەوەکەمان لە پێش لەسێدارەدانی سەرانی بەعس

faraidun_73@hotmail.com
فەرەیدون حەمەڕەشید سویسرا

دوای یەکەم دانیشتنەکانی دادگایکردنەکەی 19 ی ئۆکتۆبەری ڕابردوو ،بۆ جارێکی ترد ڕۆژی دووشەمە 28 نۆڤەمبەر سەرانی ڕەشترین ودڕندەترین ڕژێمی لەناوچووی ناوچەکەهاتنەوە ناوگێمێکی تری پرۆسەی دادگایکردن بەئامادەبوونی پارێزەرانی بەرگریکار لەتاونباران،بێئەوەی هەڵوێستەلەسەرئەوەبکەین و بڵێین بۆ ڕوودوەکانی هەڵە بجەو ئەنفال وڕەشەکوژیەکانی خەڵکی کوردستان کەوتەدوای ئەوپۆڵێنکردنەی بۆخشتەی تاوانەکانی دادگایکردن فۆرمۆڵەکرا؟،بۆ ڕووداوی ساڵی1982ی گووندی دوجەدیل کەقوربانیەکانی لەلە 150 کەس تێنا پەڕێت کەوتەدەسپێکی پرۆسەی دادگایکردنەکان؟.ئەوەی بۆئێمەوەك خەڵکی کوردستان و ئازادیخوزانی دوونیا مایەی بایەخپێدانەکەیەتی ڕاوەستانی تاوانبارانی سەردەمە لەقەفەزی دادگا بەبەرچاووی وولاتانی جیهانی عەرەبی وئێسلام وتەنانەت ئەو وولاتانەش کەلەڕابردویەکی نزیکداڕاستەوخۆ بەهاوکاری مەعنەوی ولۆجیستی هاوکارو هاوسۆزی بەعسیەکان بوون،ئەگەرهاوکاریش نەبووبن بێویژدانیەك هەبوو لە هەڵوێستی مرۆڤایەتی لەوەی بەبەرچاووی ڕژێمەکانیانەوەسنووورە سەدان کیلۆمەتریەکانیان لەگەڵ عێراق بوبووە گۆڕی بەکۆمەڵی دەیان هەزار خەڵکی کوردستان لەژن و منداڵ و پیر.،،،،،،،،،،،، .

بەڵام لەم پرۆسەی دادگایکردنەدا لای خەڵکی کوردستان ئەوەندەی خوێن گەرمانەلایەنەعاتیفی و تووڕەیەکەی لەبەرامبەرتاونباران تەماشادەکرێت کەبەواتای هەرئێستاودەست بەجێی لەسێدارانی سەدام و داروودەستەخوین ڕێژەکەی ئەوەندەدادگایکردنەکە وەك ئاماژەیەکی گەورە بۆگۆڕانێکی سیاسی ودانانی بەردی بناغەی کلتوورێك تالەڕێگەی دام ودەزگاکانی دادگای سەربەخۆوعادیلانەوە تاونباران سزابدرێن تەماشاناکرێت. شێوازی.دادگایکردنەکە پڕئاماژەیەو هێزی دەرەکی ڕۆژئاواوهاوپەیمانەکان پشتگیری وتەبەنی دەکەن زۆرمەغزای سیاسی بۆ ڕەووتەسیاسی یەلۆکالی یەکانی عێراق ورژێمەکانی ناوچەکە پێ یە،،دادگای عادیلانەوسەربەخۆش یەکێکەلە پێگەگرنگەکانی سیستەمی دیموکراسی کەچەمکەکانی مافی مرۆڤی تیا پارێزراوە ،تا تاونباران بەئارەزووی دەسەڵات و پیاوانی دەوڵەت سزانەدرێن،کاتێکیش لەزوومی کامێراکانەوە وێنەی جموجوڵەکانی ناو دادگاکەمان بۆدەگوێزرایەوە سەرشاشەی کەناڵەکانی تەلەفزیۆن ڕاشکاوانەدرك بەسەربەخۆبوونی دادگایکردنێك دەکرا کەلەمێژووی عێراق و ڕۆژهەلاتی ناوەڕاست نەبینراوە،دڵگەرمی بۆلەسێدارەدانی تاوانباران سەدام وپێڕە55 کەسیەکەی بەو زووی یە نەئاماژەی گۆڕانەو نەبرینەکانی خەڵکی کوردستان سارێژدەکات،بەڵکو بۆئێمە لێکۆڵینەوە ووردەکان ودانپێدانانی تاونباران بەدەرکەوتنی دۆسیەشاراوەکان لەسەرقوربانیانی ئەنفال ،کیمیا باران گۆڕەبەکۆمەڵەکان.

دانپێدانان بە35 ساڵی باری نائاسایی لەکوردستان تێکوپێکدانی باری دیمۆگرافیا،تێکدانی باری کۆمەڵایەتی وپەیوەندیەخێزانیەکان،وێرانبوونی سرووشت وژینگەی کوردستان،دەستکەووتی بەرئە نجامەکانی دادگا دەبێت بەدیکۆمێنت بوونی ئەم تاوانانەبۆ کورد زەنگێکی وریاکەرەوەدەبێت بۆهەرڕێرەوێکی سیاسی بیەوێت جارێکی ترلەعێراقدا بەئاراستەی ملهوڕ وپان عەرەبیزمی خەباتی سیاسی بکات،کوشتن ولەسێدارەدانی 55 کەسی چنگ خوێناوی قەرەبووی نیو ملیۆن خەڵکی کوردستان نیە،زۆرجارمەرگ و لەسێدارەدان و کوشتن کەسانێکی خوێنرێژو بودەڵە ودۆڕاو بۆ مێژوویەکی چەواشەدەکاتە قارەمانی دوێنێ، باشتروایە ئەوانە لەزیندانەهەتاهەتایی یەکان گۆڕبەگۆڕبن تاببنە سیمبول بۆ ڤاشیزم وعروبە،،دوای جەنگی جیهانی دووەم لەوشێوازە دادگایکردنەی نۆرمبۆرگ کەبۆسەرانی تاوانبارە نازیەکان بەرێخرابوو زۆرێك لەئەڵمانەکان نیگەران ودژبوون لەودادگایکردنەبەهاوسۆزی نواندن بۆ تاوانبارەنازیەکان بەڵام ئەمڕۆ ئەڵمانەکان بەناوهێنانی نازیزم و تاوانی هۆلۆکۆست ،بەبینینەوەی فیلمەبەڵگەنامەی یەکانی تاوانەکانی جەنگ شۆك وشەرمەزارن لەئەڵمانیادا جگەلەکەسانێکی لەناخدا بەقەدەغەکراوی خۆبەنازیزم زان نەبێت،بەهەر ئەڵمانیەك بڵێیت تۆنازیستیت ،ئەگەرنەکرێت وەلامێکی زۆرناشیرنت بداتەوە ئەوالەشەرمەزاری مێژوویەکدا دەگری ،،کاتێك لەگەڵ ئەو ئەفریقی یانەی لەئۆروپا دەژین گفتووگۆدەکەیت لەسەرقەیرانەکانی قارە ڕەشەکەیان وباس دێتەسەر ڕەشەکوژیەکەی ساڵی 1994ی توتسی یەکان بەدەستی هۆتۆکان لەوولاتی ڕاواندا کەنزیکەی یەك ملیۆن قوربانی لێکەوتەوە،نەفرەت لـەمرۆڤایەتی وعەقڵی کۆنزێرڤاتیڤانەو کلتووری یەکاترقبووڵ نەکردن دەکەن،وەکورمزێکی تاوان دەڵێن نەعلەت لەکیزیتۆ،(کیزیتۆ ئەوژنەبووکاتێك لەکڵێسایەکی شاری سوڤۆ،ی ڕاواندا دێتەدەروتەنەکەیەك بەنزین دەداتەدەست سەربازانی هۆتۆ تائەوخەڵکەتوتسی یانە لەژن ومنداڵ هێشتا نەکوژرابون و خۆیان حەشاردابوو بسوتێنرێن،.

ئەم هەڵوێستە مرۆڤایەتی وهەستکردن بەشەرمەزاریەی ڕەوەندی ئەفریقی بۆڕابردوویەکی نزیکی 1994،،نەلەدیموکرتیزەبوونی ئەفریقاو نەبەگوزەرکردنی زەمەنێکی دریژ سەرچاوەی گرتووە،،بەڵکو تەنها بەپەڕینەوەیان بەسەردەریایی میدیتەرانە بۆ ئۆروپاوچاووکەوتنیان بە بەهاکانی دیموکراسی و مافە فەردی ومەدەنیەکانی بەشەریەت لەڕۆژئاوا ئەو نەفرەتەی لەعەقڵیەتی شەڕەنگێزی ویەکترقبوڵ نەکردن لادروستکردوون،،بەداخەوە ئەمڕۆش لەبەرمبەر دادگایکردنی سەرانی بەعس دەنگۆیەکی گەورە لەجیهانی عەرەب بەجیاوازی ڕەووتەسیاسی یەکانیەوە دەیەوێت ڕاشکاوانەپاکانە بۆمێژوویەکی خوێناوی بکات ،بەبەرگری کردن لەسەرانێکی شمشێر وەشێن، کەمتمانەی پێکەوەژیانی لەعێراقدا بە گوومان و مەحاڵ بوون بەمیرات بۆبەجێهێشتووین ،هەموو ئەوهەولانەش بەئاراستەکردنی ئەوەیەکەجینۆسایدکردنی خەڵکی کوردستان وەك مێژوویەکی خوێناوی بەدیکۆمێنت نەکرێت ،،چوونکەلەبەناساندنی تاوانەکانی بەعس لەئاستی جیهانداتەکانێکی بەگوورتر بەکێشەی سیاسی خەڵکی کوردستان دەدرێت ،بۆیەبیریاران و عەقڵی ناسونالیزمی عەرەب ئەوەندەی لەترس و خەمی بەڕەسمی ناسینی پاکتاوی نەژادی نەتەوەی کوردن ئەوەندەلەخەمی لەسێدارەدان یان نەدانی سەدام و سەرانی بەعس نین،زۆربەرژەوەندیان لەوادایە کە سەدام و داروودەستەکەی بەبچووکترین تۆمەتباری کەلەتاوانی دووجەیل خوێناوی ترنەبێت لەسێدارەبدرێن تا تاوانەکان نەبێتەناسنامەو مێژووی ئایدۆلۆژیای ناسونالیزمی توندڕەوی عەرەبی..بۆیەوەك خەڵکی کوردستان بەرژەوەندیمان لەوەدایەکەئەوەندەی عاتیفی وهەڵەشانەلەدەستبەجێ وهەرئێستای لەسێدارەدانی سەرانی چنگ خوێناوی بەعس دەڕوانین ،،باشترواییەئەوەندە بەرئە نجامەکانی پرۆسەی دادگایکردن

بەدەستکەوت ببینین ،ئەویش دانپێدانانی تاوانبارانە بەتاوانەکانی ڕەشەکوژی نەتەوە کە مان ،تابیکەینەکارتێکی تری فشار لەکۆڕوکۆمەڵەسیاسی یە نێودەوڵەتیەکان بەقازانجی زیاتری دەسکەوتەکانی خەڵکی کوردستان وچاندنی عەقڵی یەکترقبوڵکردن وخوێندنەوەی بەرامبەر،ئەمەش کاراکردنی دادگایکردنەکەی پێویستە ..

بەدیکۆمێنت بوونی جینۆسایدی نەتەوەکەمان لە پێش لەسێدارەدانی سەرانی بەعس

faraidun_73@hotmail.com
فەرەیدون حەمەڕەشید سویسرا

دوای یەکەم دانیشتنەکانی دادگایکردنەکەی 19 ی ئۆکتۆبەری ڕابردوو ،بۆ جارێکی ترد ڕۆژی دووشەمە 28 نۆڤەمبەر سەرانی ڕەشترین ودڕندەترین ڕژێمی لەناوچووی ناوچەکەهاتنەوە ناوگێمێکی تری پرۆسەی دادگایکردن بەئامادەبوونی پارێزەرانی بەرگریکار لەتاوانباران،بێئەوەی هەڵوێستەلەسەرئەوەبکەین و بڵێین بۆ ڕوودوەکانی هەڵە بجەو ئەنفال وڕەشەکوژیەکانی خەڵکی کوردستان کەوتەدوای ئەوپۆڵێنکردنەی بۆخشتەی تاوانەکانی دادگایکردن فۆرمۆڵەکرا؟،بۆ ڕووداوی ساڵی1982ی گووندی دوجەدیل کەقوربانیەکانی لەلە 150 کەس تێنا پەڕێت کەوتەدەسپێکی پرۆسەی دادگایکردنەکان؟.ئەوەی بۆئێمەوەك خەڵکی کوردستان و ئازادیخوزانی دوونیا مایەی بایەخپێدانەکەیەتی ڕاوەستانی تاوانبارانی سەردەمە لەقەفەزی دادگا بەبەرچاووی وولاتانی جیهانی عەرەبی وئێسلام وتەنانەت ئەو وولاتانەش کەلەڕابردویەکی نزیکداڕاستەوخۆ بەهاوکاری مەعنەوی ولۆجیستی هاوکارو هاوسۆزی بەعسیەکان بوون،ئەگەرهاوکاریش نەبووبن بێویژدانیەك هەبوو لە هەڵوێستی مرۆڤایەتی لەوەی بەبەرچاووی ڕژێمەکانیانەوەسنووره سەدان کیلۆمەتریەکانیان لەگەڵ عێراق بوبووە گۆڕی بەکۆمەڵی دەیان هەزار خەڵکی کوردستان لەژن و منداڵ و پیر.،،،،،،،،،،،، .

بەڵام لەم پرۆسەی دادگایکردنەدا لای خەڵکی کوردستان ئەوەندەی خوێن گەرمانەلایەنەعاتیفی و تووڕەیەکەی لەبەرامبەرتاونباران تەماشادەکرێت کەبەواتای هەرئێستاودەست بەجێی لەسێدارانی سەدام و دارودەستەخوین ڕێژەکەی ئەوەندەدادگایکردنەکە وەك ئاماژەیەکی گەورە بۆگۆڕانێکی سیاسی ودانانی بەردی بناغەی کلتوورێك تالەڕێگەی دام ودەزگاکانی دادگای سەربەخۆوعادیلانەوە تاونباران سزابدرێن تەماشاناکرێت. شێوازی.دادگایکردنەکە پڕئاماژەیەو هێزی دەرەکی ڕۆژئاواوهاوپەیمانەکان پشتگیری وتەبەنی دەکەن زۆرمەغزای سیاسی بۆ ڕەووتەسیاسی یەلۆکالی یەکانی عێراق وڕژێمەکانی ناوچەکە پێ یە،،دادگای عادیلانەوسەربەخۆش یەکێکەلە پێگەگرنگەکانی سیستەمی دیموکراسی کەچەمکەکانی مافی مرۆڤی تیا پارێزراوە ،تا تاونباران بەئارەزووی دەسەڵات و پیاوانی دەوڵەت سزانەدرێن،کاتێکیش لەزوومی کامێراکانەوە وێنەی جموجوڵەکانی ناو دادگاکەمان بۆدەگوێزرایەوە سەرشاشەی کەناڵەکانی تەلەفزیۆن ڕاشکاوانەدرك بەسەربەخۆبوونی دادگایکردنێك دەکرا کەلەمێژووی عێراق و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست نەبینراوە،دڵگەرمی بۆلەسێدارەدانی تاوانباران سەدام وپێڕە55 کەسیەکەی بەو زووی یە نەئاماژەی گۆڕانەو نەبرینەکانی خەڵکی کوردستان سارێژدەکات،بەڵکو بۆئێمە لێکۆڵینەوە ووردەکان ودانپێدانانی تاونباران بەدەرکەوتنی دۆسیەشاراوەکان لەسەرقوربانیانی ئەنفال ،کیمیا باران گۆڕەبەکۆمەڵەکان.

دانپێدانان بە35 ساڵی باری نائاسایی لەکوردستان تێکوپێکدانی باری دیمۆگرافیا،تێکدانی باری کۆمەڵایەتی وپەیوەندیەخێزانیەکان،وێرانبوونی سرووشت وژینگەی کوردستان،دەستکەووتی بەرئە نجامەکانی دادگا دەبێت بەدیکۆمێنت بوونی ئەم تاوانانەبۆ کورد زەنگێکی وریاکەرەوەدەبێت بۆهەرڕێرەوێکی سیاسی بیەوێت جارێکی ترلەعێراقدا بەئاراستەی ملهوڕ وپان عەرەبیزمی خەباتی سیاسی بکات،کوشتن ولەسێدارەدانی 55 کەسی چنگ خوێناوی قەرەبووی نیو ملیۆن خەڵکی کوردستان نیە،زۆرجارمەرگ و لەسێدارەدان و کوشتن کەسانێکی خوێنرێژو بودەڵە ودۆڕاو بۆ مێژوویەکی چەواشەدەکاتە قارەمانی دوێنێ، باشتروایە ئەوانە لەزیندانەهەتاهەتایی یەکان گۆڕبەگۆڕبن تاببنە سیمبول بۆ ڤاشیزم وعروبە،،دوای جەنگی جیهانی دووەم لەوشێوازە دادگایکردنەی نۆرمبۆرگ کەبۆسەرانی تاوانبارە نازیەکان بەڕێخرابوو زۆرێك لەئەڵمانەکان نیگەران ودژبوون لەودادگایکردنەبەهاوسۆزی نواندن بۆ تاوانبارەنازیەکان بەڵام ئەمڕۆ ئەڵمانەکان بەناوهێنانی نازیزم و تاوانی هۆلۆکۆست ،بەبینینەوەی فیلمەبەڵگەنامەی یەکانی تاوانەکانی جەنگ شۆك وشەرمەزارن لەئەڵمانیادا جگەلەکەسانێکی لەناخدا بەقەدەغەکراوی خۆبەنازیزم زان نەبێت،بەهەر ئەڵمانیەك بڵێیت تۆنازیستیت ،ئەگەرنەکرێت وەڵامێکی زۆرناشیرنت بداتەوە ئەوالەشەرمەزاری مێژوویەکدا دەگری ،،کاتێك لەگەڵ ئەو ئەفریقی یانەی لەئۆروپا دەژین گفتووگۆدەکەیت لەسەرقەیرانەکانی قارە ڕەشەکەیان وباس دێتەسەر ڕەشەکوژیەکەی ساڵی 1994ی توتسی یەکان بەدەستی هۆتۆکان لەووڵاتی ڕاواندا کەنزیکەی یەك ملیۆن قوربانی لێکەوتەوە،نەفرەت لـەمرۆڤایەتی وعەقڵی کۆنزێرڤاتیڤانەو کلتووری یەکاترقبووڵ نەکردن دەکەن،وەکوڕمزێکی تاوان دەڵێن نەعلەت لەکیزیتۆ،(کیزیتۆ ئەوژنەبووکاتێك لەکڵێسایەکی شاری سوڤو،ی ڕاواندا دێتەدەروتەنەکەیەك بەنزین دەداتەدەست سەربازانی هۆتۆ تائەوخەڵکەتوتسی یانە لەژن ومنداڵ هێشتا نەکوژرابون و خۆیان حەشاردابوو بسوتێنرێن،.

ئەم هەڵوێستە مرۆڤایەتی وهەستکردن بەشەرمەزاریەی ڕەوەندی ئەفریقی بۆڕابردوویەکی نزیکی 1994،،نەلەدیموکرتیزەبوونی ئەفریقاو نەبەگوزەرکردنی زەمەنێکی دریژ سەرچاوەی گرتووە،،بەڵکو تەنها بە پەڕینەوەیان بەسەردەریایی میدیتەرانە بۆ ئۆروپاوچاووکەوتنیان بە بەهاکانی دیموکراسی و مافە فەردی ومەدەنیەکانی بەشەریەت لەڕۆژئاوا ئەو نەفرەتەی لەعەقڵیەتی شەڕەنگێزی ویەکترقبولّ نەکردن لادروستکردوون،،بەداخەوە ئەمڕۆش لەبەرمبەر دادگایکردنی سەرانی بەعس دەنگۆیەکی گەورە لەجیهانی عەرەب بەجیاوازی ڕەووتەسیاسی یەکانیەوە دەیەوێت ڕاشکاوانەپاکانە بۆمێژوویەکی خوێناوی بکات ،بەبەرگری کردن لەسەرانێکی شمشێر وەشێن، کەمتمانەی پێکەوەژیانی لەعێراقدا بە گوومان و مەحاڵ بوون بەمیرات بۆبەجێهێشتووین ،هەموو ئەوهەوڵانەش بەئاراستەکردنی ئەوەیەکەجینۆسایدکردنی خەڵکی کوردستان وەك مێژوویەکی خوێناوی بەدیکۆمێنت نەکرێت ،،چوونکەلەبەناساندنی تاوانەکانی بەعس لەئاستی جیهانداتەکانێکی بەگوورتر بەکێشەی سیاسی خەڵکی کوردستان دەدرێت ،بۆیەبیریاران و عەقڵی ناسونالیزمی عەرەب ئەوەندەی لەترس و خەمی بەڕەسمی ناسینی پاکتاوی نەژادی نەتەوەی کوردن ئەوەندەلەخەمی لەسێدارەدان یان نەدانی سەدام و سەرانی بەعس نین،زۆربەرژەوەندیان لەوادایە کە سەدام و دارودەستەکەی بەبچووکترین تۆمەتباری کەلەتاوانی دووجەیل خوێناوی ترنەبێت لەسێدارەبدرێن تا تاوانەکان نەبێتەناسنامەو مێژووی ئایدۆلۆژیای ناسونالیزمی توندڕەوی عەرەبی..بۆیەوەك خەڵکی کوردستان بەرژەوەندیمان لەوەدایەکەئەوەندەی عاتیفی وهەڵەشانەلەدەستبەجێ وهەرئێستای لەسێدارەدانی سەرانی چنگ خوێناوی بەعس دەڕوانین ،،باشتروایەئەوەندە بەرئە نجامەکانی پرۆسەی دادگایکردن

بەدەستکەوت ببینین ،ئەویش دانپێدانانی تاوانبارانە بەتاوانەکانی ڕەشەکوژی نەتەوە کە مان ،تابیکەینەکارتێکی تری فشار لەکۆڕوکۆمەڵەسیاسی یە نێودەوڵەتیەکان بەقازانجی زیاتری دەسکەوتەکانی خەڵکی کوردستان وچاندنی عەقڵی یەکترقبوڵکردن وخوێندنەوەی بەرامبەر،ئەمەش کاراکردنی دادگایکردنەکەی پێویستە ..

بەدیکۆمێنت بوونی جینۆسایدی نەتەوەکەمان لە پێش لەسێدارەدانی سەرانی بەعس

faraidun_73@hotmail.com
فەرەیدون حەمەڕەشید سویسرا

دوای یەکەم دانیشتنەکانی دادگایکردنەکەی 19 ی ئۆکتۆبەری ڕابردوو ،بۆ جارێکی ترد ڕۆژی دووشەمە 28 نۆڤەمبەر سەرانی ڕەشترین ودڕندەترین ڕژێمی لەناوچووی ناوچەکەهاتنەوە ناوگێمێکی تری پرۆسەی دادگایکردن بەئامادەبوونی پارێزەرانی بەرگریکار لەتاونباران،بێئەوەی هەڵوێستەلەسەرئەوەبکەین و بڵێین بۆ ڕوودوەکانی هەڵە بجەو ئەنفال ورەشەکوژیەکانی خەڵکی کوردستان کەوتەدوای ئەوپۆلێنکردنەی بۆخشتەی تاوانەکانی دادگایکردن فۆرمۆڵەکرا؟،بۆ ڕووداوی ساڵی1982ی گووندی دوجەدیل کەقوربانیەکانی لەلە 150 کەس تێنا پەڕێت کەوتەدەسپێکی پرۆسەی دادگایکردنەکان؟.ئەوەی بۆئێمەوەك خەڵکی کوردستان و ئازادیخوزانی دوونیا مایەی بایەخپێدانەکەیەتی ڕاوەستانی تاوانبارانی سەردەمە لەقەفەزی دادگا بەبەرچاووی وولاتانی جیهانی عەرەبی وئیسلام وتەنانەت ئەو وولاتانەش کەلەڕابردویەکی نزیکداڕاستەوخۆ بەهاوکاری مەعنەوی ولۆجیستی هاوکارو هاوسۆزی بەعسیەکان بوون،ئەگەرهاوکاریش نەبووبن بێویژدانیەك هەبوو لە هەڵوێستی مرۆڤایەتی لەوەی بەبەرچاووی ڕژێمەکانیانەوەسنووره سەدان کیلۆمەتریەکانیان لەگەڵ عێراق بوبووە گۆڕی بەکۆمەڵی دەیان هەزار خەڵکی کوردستان لەژن و منداڵ و پیر.،،،،،،،،،،،،، .

بەڵام لەم پرۆسەی دادگایکردنەدا لای خەڵکی کوردستان ئەوەندەی خوێن گەرمانەلایەنەعاتیفی و تووڕەیەکەی لەبەرامبەرتاونباران تەماشادەکرێت کەبەواتای هەرئێستاودەست بەجێی لەسێدارانی سەدام و داروودەستەخوین ڕێژەکەی ئەوەندەدادگایکردنەکە وەك ئاماژەیەکی گەورە بۆگۆڕانێکی سیاسی ودانانی بەردی بناغەی کلتوورێك تالەڕێگەی دام ودەزگاکانی دادگای سەربەخۆوعادیلانەوە تاونباران سزابدرێن تەماشاناکرێت. شێوازی.دادگایکردنەکە پڕئاماژەیەو هێزی دەرەکی ڕۆژئاواوهاوپەیمانەکان پشتگیری وتەبەنی دەکەن زۆرمەغزای سیاسی بۆ ڕەووتەسیاسی یەلۆکالی یەکانی عێراق ورژێمەکانی ناوچەکە پێ یە،،دادگای عادیلانەوسەربەخۆش یەکێکەلە پێگەگرنگەکانی سیستەمی دیموکراسی کەچەمکەکانی مافی مرۆڤی تیا پارێزراوە ،تا تاونباران بەئارەزووی دەسەڵات و پیاوانی دەوڵەت سزانەدرێن،کاتێکیش لەزوومی کامێراکانەوە وێنەی جموجوڵەکانی ناو دادگاکەمان بۆدەگوێزرایەوە سەرشاشەی کەناڵەکانی تەلەفزیۆن ڕاشکاوانەدرك بەسەربەخۆبوونی دادگایکردنێك دەکرا کەلەمێژووی عێراق و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست نەبینراوە،دڵگەرمی بۆلەسێدارەدانی تاوانباران سەدام وپێڕە55 کەسیەکەی بەو زووی یە نەئاماژەی گۆڕانەو نەبرینەکانی خەڵکی کوردستان ساڕێژدەکات،بەڵکو بۆئێمە لێکۆڵینەوە ووردەکان ودانپێدانانی تاونباران بەدەرکەوتنی دۆسیەشاراوەکان لەسەرقوربانیانی ئەنفال ،کیمیا باران گۆڕەبەکۆمەڵەکان.

دانپێدانان بە35 ساڵی باری نائاسایی لەکوردستان تێکوپێکدانی باری دیمۆگرافیا،تێکدانی باری کۆمەڵایەتی وپەیوەندیەخێزانیەکان،وێرانبوونی سرووشت وژینگەی کوردستان،دەستکەووتی بەرئە نجامەکانی دادگا دەبێت بەدیکۆمێنت بوونی ئەم تاوانانەبۆ کورد زەنگێکی ورپاکەرەوەدەبێت بۆهەرڕێرەوێکی سیاسی بیەوێت جارێکی ترلەعێراقدا بەئاراستەی ملهوڕ وپان عەرەبیزمی خەباتی سیاسی بکات،کوشتن ولەسێدارەدانی 55 کەسی چنگ خوێناوی قەرەبووی نیو ملیۆن خەڵکی کوردستان نیە،زۆرجارمەرگ و لەسێدارەدان و کوشتن کەسانێکی خوێنڕێژو بودەڵە ودۆڕاو بۆ مێژوویەکی چەواشەدەکاتە قارەمانی دوێنێ، باشتروایە ئەوانە لەزیندانەهەتاهەتایی یەکان گۆڕبەگۆڕبن تاببنە سیمبول بۆ ڤاشیزم وعروبە،،دوای جەنگی جیهانی دووەم لەوشێوازە دادگایکردنەی نۆرمبۆرگ کەبۆسەرانی تاوانبارە نازیەکان بەڕێخرابوو زۆرێك لەئەڵمانەکان نیگەران ودژبوون لەوەدادگایکردنەبەهاوسۆزی نواندن بۆ تاوانبارەنازیەکان بەڵام ئەمرۆ ئەڵمانەکان بەناوهێنانی نازیزم و تاوانی هۆلۆکۆست ،بەبینینەوەی فیلمەبەڵگەنامەی یەکانی تاوانەکانی جەنگ شۆك وشەرمەزارن لەئەڵمانیادا جگەلەکەسانێکی لەناخدا بەقەدەغەکراوی خۆبەنازیزم زان نەبێت،بەهەر ئەڵمانیەك بڵێیت تۆنازیستیت ،ئەگەرنەکرێت وەڵامێکی زۆرناشیرنت بداتەوە ئەوالەشەرمەزاری مێژوویەکدا دەگری ،،کاتێك لەگەڵ ئەو ئەفریقی یانەی لەئۆروپا دەژین گفتووگۆدەکەیت لەسەرقەیرانەکانی قارە ڕەشەکەیان وباس دێتەسەر ڕەشەکوژیەکەی ساڵی 1994ی توتسی یەکان بەدەستی هۆتۆکان لەوولاتی ڕاواندا کەنزیکەی یەك ملیۆن قوربانی لێکەوتەوە،نەفرەت لـەمرۆڤایەتی وعەقڵی کۆنزێرڤاتیڤانەو کلتووری یەکاترقبووڵ نەکردن دەکەن،وەکورمزێکی تاوان دەڵێن نەعلەت لەکیزیتۆ،(کیزیتۆ ئەوژنەبووکاتێك لەکڵێسایەکی شاری سوڤۆ،ی ڕاواندا دێتەدەروتەنەکەیەك بەنزین دەداتەدەست سەربازانی هۆتۆ تائەوخەڵکەتوتسی یانە لەژن ومنداڵ هێشتا نەکوژرابون و خۆیان حەشاردابوو بسوتێنرێن،.

ئەم هەڵوێستە مرۆڤایەتی وهەستکردن بەشەرمەزاریەی ڕەوندی ئەفریقی بۆڕابردوویەکی نزیکی 1994،،نەلەدیموکرتیزەبوونی ئەفریقاو نەبەگوزەرکردنی زەمەنێکی دریژ سەرچاوەی گرتووە،،بەڵکو تەنها بە پەڕینەوەیان بەسەردەریایی میدیتەرانە بۆ ئۆروپاوچاووکەوتنیان بە بەهاکانی دیموکراسی و مافە فەردی ومەدەنیەکانی بەشەریەت لەڕۆژئاوا ئەو نەفرەتەی لەعەقڵیەتی شەڕەنگێزی ویەکترقبوڵ نەکردن لادروستکردوون،،بەداخەوە ئەمرۆش لەبەرمبەر دادگایکردنی سەرانی بەعس دەنگۆیەکی گەورە لەجیهانی عەرەب بەجیاوازی ڕەووتەسیاسی یەکانیەوە دەیەوێت ڕاشکاوانەپاکانە بۆمێژوویەکی خوێناوی بکات ،بەبەرگری کردن لەسەرانێکی شمشێر وەشێن، کەمتمانەی پێکەوەژیانی لەعێراقدا بە گوومان و مەحاڵ بوون بەمیرات بۆبەجێهێشتووین ،هەموو ئەوهەوڵانەش بەئاراستەکردنی ئەوەیەکەجینۆسایدکردنی خەڵکی کوردستان وەك مێژوویەکی خوێناوی بەدیکۆمێنت نەکرێت ،،چوونکەلەبەناساندنی تاوانەکانی بەعس لەئاستی جیهانداتەکانێکی بەگوورتر بەکێشەی سیاسی خەڵکی کوردستان دەدرێت ،بۆیەبیریاران و عەقڵی ناسونالیزمی عەرەب ئەوەندەی لەترس و خەمی بەڕەسمی ناسینی پاکتاوی نەژادی نەتەوەی کوردن ئەوەندەلەخەمی لەسێدارەدان یان نەدانی سەدام و سەرانی بەعس نین،زۆربەرژەوەندیان لەوادایە کە سەدام و داروودەستەکەی بەبچووکترین تۆمەتباری کەلەتاوانی دووجەیل خوێناوی ترنەبێت لەسێدارەبدرێن تا تاوانەکان نەبێتەناسنامەو مێژووی ئایدۆلۆژیای ناسونالیزمی تووندڕەوی عەرەبی..بۆیەوەك خەڵکی کوردستان بەرژەوەندیمان لەوەدایەکەئەوەندەی عاتیفی وهەڵەشانەلەدەستبەجێ وهەرئێستای لەسێدارەدانی سەرانی چنگ خوێناوی بەعس دەڕوانین ،،باشترواپەئەوەندە بەرئە نجامەکانی پرۆسەی دادگایکردن

بەدەستکەوت ببینین ،ئەویش دانپێدانانی تاوانبارانە بەتاوانەکانی ڕەشەکوژی نەتەوە کە مان ،تابیکەینەکارتێکی تری فشار لەکۆڕوکۆمەڵەسیاسی یە نێودەوڵەتیەکان بەقازانجی زیاتری دەسکەوتەکانی خەڵکی کوردستان وچاندنی عەقڵی یەکترقبوڵکردن وخوێندنەوەی بەرامبەر،ئەمەش کاراکردنی دادگایکردنەکەی پێویستە ..